

Motion till riksdagen
2008/09:N398

av Lage Rahm m.fl. (mp)

Utgiftsområdena 21 Energi och 24 Näringsliv

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning:

		Anslagsförändring (miljoner kronor)		
		2009	2010	2011
Summa för utgiftsområdet		1 086	2 093	2 180
Anslag				
1:3	Insatser för uthållig energianvändning (<i>bl.a. teknikupphandling</i>)	100	200	200
1:8	Stöd för energiinvesteringar i offentliga lokaler	50	100	100
1:9	Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m.	11	13	50
1:10	Stöd för installation av solvärme	75	100	150
1:13	Statligt riskkapital för satsning på energiteknik	50	100	100
1:14	Investeringsstöd för energieffektivisering	500	1 000	1 000
1:15	Fördjupad utvärdering och analys av energianvändning i bostadsektorn	280	560	560
1:16	Garantiprissystem	20	20	20

2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 24 Näringsliv enligt uppställning:

Fel! Okänt namn på

		Anslagsförändring (miljoner kronor)			
		2009	2010	2011	
		Summa för utgiftsområdet	360	460	490
Anslag					
1:5	Näringslivsutveckling	260	360	390	
1:2	Vinnova (Forska och väx)	100	100	100	
Specifikation av anslag 1:5					
	Regelförenkling (fördelas till Tillväxtverket, Arbetsmiljöverket, Skatteverket och Naturvårdsverket)	20	20	20	
	Entreprenörskapsprogram	20	20	20	
	Sociala företag	10	20	20	
	Egenanställning	20	75	100	
	Branschprogram miljöteknik	50	50	50	
	Resurscentrum för kvinnor	20	50	50	
	Miljödriven näringslivsutveckling	15	15	15	
	Samordning miljöteknik (Swentec)	5	10	15	
	Mikrokrediter för personer med invandrabakgrund	100	100	100	
	<i>Delsumma</i>	<i>260</i>	<i>360</i>	<i>390</i>	

2 Utgiftsområde 21 Energi

Miljöpartiet arbetar för en radikal omställning av energisystemet i Sverige. Vårt mål är att all produktion av el och värme ska ske helt utan fossila bränslen. Vi anser att energianvändningen i Sverige måste effektiviseras betydligt. Det är också centralt att energisystemet blir mer robust och mindre känsligt för störningar så att boende och företag slipper långa avbrott i försörjningen av framför allt el. Vi tror att en av lösningarna för ökad tillförlitlighet i elnätet är att skapa ett mer småskaligt elsystem med ett stort antal leverantörer i ett mer finmaskigt nät.

2.1 Insatser för uthållig energianvändning

De potentiella kunderna för energieffektiva produkter har svårt att efterfråga produkter som inte finns eller som de inte känner till. För att öka tempot i energieffektiviseringen krävs därför en aktiv marknadspåverkan. En fungerande metod är att staten samlar en beställargrupp som specificerar krav på en mer energieffektiv produkt än vad som finns på marknaden och därefter utlyser en tävling där vinnaren belönas med en stor order från beställarna. Energimyndigheten och dess föregångare har genomfört teknikupphandlingar för till exempel fönster, kyl/frysar, små solfångare och luftbehandlingsaggregat. I många fall har de lett till forcerad produktutveckling och ändrad marknadsstrategi hos stora företag. Ökade insatser på teknikupphandling och annan

marknadsbearbetning är både kostnadseffektiv klimatpolitik och kan vara bra för den svenska industrins konkurrenskraft. Miljöpartiet anvisar därför 100 miljoner kronor 2009 och 200 miljoner kronor vardera åren 2010 och 2011 till Energimyndigheten utöver regeringens förslag.

2.2 Energiforskning

Det är välkommet att regeringen, precis som Miljöpartiet föreslagit i tidigare års budgetmotioner, äntligen föreslår en utökning av statens engagemang för energiforskning. Det är viktigt att dessa medel används för såväl forskning som utveckling och demonstration av förnybar energiteknik som ännu inte finns på marknaden. Exempelvis är förgasning av biomassa nu inne i ett avgörande skede. För såväl förgasning av svartlut som för ved behövs demonstrationsanläggningar snarast för att Sverige inte ska förlora sin ledarställning på dessa fält. Dessutom kan vågkraften ganska snart behöva en större pilotanläggning.

2.3 Stöd för energinvesteringar i offentliga lokaler

För att uppnå ett hållbart energisystem måste effektiviteten i energianvändningen öka markant. I dagens energisystem är slöseriet alldeles för omfattande. Den offentliga sektorn måste vara en föregångare i arbetet för ökad effektivitet. Vi vill därför behålla stödet för energieffektivisering i offentliga lokaler (Offrot) och anslår för detta sammanlagt 250 miljoner kronor under perioden utöver vad regeringen anslår.

En del av detta bör kunna användas för installation av solceller på offentliga byggnader. Solcellskunnandet är av strategisk betydelse och om programmet avvecklas innan något nytt finns på plats riskerar det leda till ett totalstopp för de aktörer som försöker bygga upp en solcellsverksamhet i Sverige. För att få i gång en storskalig produktion behövs en stabil hemmamarknad. Det är också viktigt att ha en långsiktighet i energistöden för att ge företagen stabila villkor.

2.4 Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m.

Elvärme är ett storskaligt slöseri med en högvärdig energiform. Genom att gå över från elvärme till andra uppvärmningssätt minskar behovet av elproduktion vilket underlättar avvecklingen av kärnkraft och fossilbaserad elproduktion. Dessutom minskar effektbehovet under effekttoppar på kalla vinterdagar vilket gör att det behövs mindre reservkraftverk i systemet och minskar Sveriges behov av tillfällig elimport. Det stöd som Miljöpartiet fick igenom under förra mandatperioden och som regeringen vill avveckla från 2011 måste vara kvar. Vi vill också att timmätning av el ska införas i alla hushåll. I dag får

Fel! Okänt namn på

många elkonsumenter bara en avläsning av sin mätare per år. Det finns då ingen möjlighet att debitera dem efter när de konsumerat sin el, fast kostnaden över tid varierar från kanske åtta öre per kWh som lägst till 80 öre per kWh som högst. Med timmätning för alla finns det möjlighet för elleverantören att ta mer betalt av konsumenter som förbrukar en stor del av sin el på höglasttid och sänka priserna för dem som har en jämnare förbrukning. Detta är ett effektivt sätt att med marknadsmekanismer minska effekttoppar i elförbrukningen. Miljöpartiet anser att bidraget på drygt 70 miljoner kronor fram till 2011 ska vara kvar och anslår därför 11 miljoner kronor 2009, 13 miljoner kronor 2010 och 50 miljoner kronor 2011 utöver vad regeringen föreslår.

2.5 Solvärmesatsning

Solvärme har en stor potential att ersätta ineffektiva uppvärmningssystem under vår sommar och höst. Solvärme är dessutom ett av de miljövänligaste, effektivaste och billigaste sätten att få värme och varmvatten i bostäder och lokaler. Boverket har föreslagit som mål att en miljon kvadratmeter solfångare ska installeras till 2020 (från 2007) och att detta ska ge 0,4 TWh per år. Miljöpartiet anser inte att denna nivå är tillräcklig, utan vill se en betydligt högre ambitionsnivå. För fastigheter som ska genomgå renovering, till exempel i miljonprogramsområden bör det ingå att installera solvärme på tak, men solvärme kan också installeras i form av solvärmefält för fjärrvärmesystem. Ramen bör därför höjas med 75 miljoner kronor 2009, 100 miljoner kronor 2010 och 150 miljoner kronor 2011 med målet att få fram 4 TWh solvärme till 2020, vilket innebär 6–10 miljoner kvadratmeter solfångare.

2.6 Energieffektivisering i flerbostadshus

Många flerbostadshus som ingick i miljonprogrammet under 1960- och 1970-talen är nu i stort behov av upprustning. Denna upprustning motiveras dels av att områdena behöver göras vackrare och socialt bättre, men också av att det finns mycket stora möjligheter att effektivisera användningen av värme, el och varmvatten i bebyggelsen. Miljöpartiet vill göra en stor och långsiktig satsning för investeringar i flerbostadshus som ger ökad energieffektivitet.

Ett nytt investeringsstöd för energieffektiviseringsåtgärder i bostäder bör införas. Syftet med stödet är att uppmuntra till lönsamma åtgärder samt att ersätta merkostnader i samband med renovering. Stödet är utformat så att stora besparingar ger högre investeringsstöd. Stödet gäller lika för både småhus och flerbostadshus och är neutralt i förhållande till vilka åtgärder som genomförs. Stöd utdelas med 2,5 kronor per sparad kilowattimme. En större effektivisering ger därmed större stöd. Stödet är dimensionerat för att räcka till ungefär 50 000 lägenheter per år och omfattar en ram om en miljard kronor per år, men ramen omprövas årligen i relation till målet. Stödet söks från Boverket. För att erhålla stöd måste fastigheten vara energideklarerad. Stödet

kan maximalt utgöra 50 % av kostnaden för de åtgärder som vidtas. Stödet införs från halvårsskiftet 2009.

Dessutom bör ett nytt stöd införas för fördjupad utvärdering och miljöutredning av byggnader. Stödet syftar till att hjälpa fastighetsägare att komma förbi den informationslucka som ofta finns och som gör att i dag lönsamma energiinvesteringar inte genomförs. Stödet kan användas för en enskild för att köpa konsulttjänster eller av ett företag för att därigenom kunna erbjuda förmanliga program för utredning, utvärdering och åtgärder. Genom en fördjupad miljö- och energiutredning kan specifika åtgärder för enskilda hus identifieras. Stödet betalas ut med 1 600 kronor per lägenhet och 4 000 kronor per småhus. Stödet omfattar en ram på 560 miljoner kronor per år vilket räcker till 100 000 lägenheter och 100 000 småhus.

2.7 Statligt riskkapitalbolag inom energiområdet

Energimyndigheten har pekat på att det finns en brist på riskkapital till ny energiteknik i Sverige. Detta gör att kommersiella möjligheter inte tas till vara och att vi inte får avkastning på investeringar i forskning och utveckling. Eftersom det privata riskkapitalet inte förmår utnyttja potentialen i svensk energiteknik föreslår Miljöpartiet att ett nytt statligt riskkapitalbolag inrättas inom energiområdet. Bolaget ska öka kommersialiseringen och nyttiggörandet av tidiga insatser inom energiområdet vilket ska leda till snabbare och bredare implementering av energi- och miljötekniker, detta genom direktinvesteringar med ägarkapital. Bolaget ska främst investera i utvecklingsföretag inom energiområdet som befinner sig i de tidiga riskkapitalskedena sen uppstart och tidig expansion. Bolaget bör vara helägt av Näringsdepartementet och förvaltas av Energimyndigheten. Under en tioårig uppbyggnadsfas föreslår vi ett årligt tillskott på 100 miljoner kronor. För 2009 anslås 50 miljoner kronor.

2.8 Garantiprissystem

Mindre producenter av förnybar el har ofta svårigheter att förutse sina intäkter i samband med investeringar i exempelvis vindkraftverk, solceller eller biobaserad kraftvärme. En stor osäkerhetsfaktor är de framtida priserna på elcertifikaten. Denna osäkerhet vållar ofta stora problem i kontakten med banker och andra investerare då dessa saknar underlag för att bedöma de framtida intäkterna från investeringen. Ett annat problem med elcertifikaten i dess nuvarande utformning är att de ger ett alltför litet stöd för att investera i ny teknik som ofta kan vara lite dyrare innan den är kommersialiserad fullt ut. Miljöpartiet vill därför införa ett statligt garantipris på elcertifikat. Om priset på certifikatsmarknaden understiger en viss nivå garanterar staten att certifikaten kan lösas in av staten för ett fastställt pris. Detta pris kan dessutom sättas högre för vissa typer av elproduktion som det finns skäl att stimulera

Fel! Okänt namn på

särskilt. Vår bedömning är att garantiprissystemet under de närmaste tre åren kommer att kosta maximalt 20 miljoner kronor årligen.

3 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Miljöpartiet ser företagande som en möjlighet att förverkliga idéer, bidra till samhällsutvecklingen och möjliggöra en kreativ och skapande sysselsättning. Vi anser därför att politiken aktivt ska skapa så goda förutsättningar som möjligt för människor som vill starta och driva egna företag. Ökat företagande kan skapa de nya varor och tjänster som är en förutsättning för att vi ska klara de stora omställningar som väntar i framtiden.

En aktiv företagarpolitik måste ha flera olika beståndsdelar. I första hand krävs ett gynnsamt samhällsklimat med sunda statsfinanser, bra infrastruktur och god tillgång på välutbildad arbetskraft. Samhället måste också organiseras på ett sådant sätt att företagsamhet och entreprenörskap uppmuntras i stället för att motverkas. För att främja företagandet ytterligare föreslår Miljöpartiet en rad förändringar som bland annat rör regelförenkling och finansiering.

3.1 Extra resurser till regelförenkling

Det är viktigt att vi skapar så bra förutsättningar för företagande som möjligt. Ett problem som många företagare pekar på är mängden av regleringar, som upplevs som ett hinder i företagandet. Det har till och med myntats ett begrepp för det hela, ”regelkrånglet”. Tillväxtverket (tidigare Nutek) har uppskattat svenska företags kostnader för regelhantering till över 50 miljarder kronor per år. Vi kan konstatera att med den takt regeringen satt upp kommer målet om 25 % minskad regelbörda till 2010 inte att uppnås.

Vi vill därför tillföra Tillväxtverket, Arbetsmiljöverket, Skatteverket och Naturvårdsverket 5 miljoner kronor vardera 2009, 2010 och 2011, utöver tidigare finansiering av regelförenklingsarbetet, för att påskynda arbetet med att ta fram konkreta förslag på hur regelbördan för företag kan minskas inom deras ansvarsområden.

3.2 Branschprogram för miljöteknik

Den svenska miljöteknikbranschen växer snabbt och har potential att bli en dominerande verksamhetsgren inom svenskt näringsliv. Många aktörer på området är ännu så länge små och har därför till exempel svårt att komma ut på en internationell marknad. Miljöpartiet vill stärka miljötekniksektorn genom att ett branschprogram för miljöteknik utvecklas. I branschprogrammet ska näringslivet och de fackliga organisationerna samarbeta med att fram

strategier för hur miljöteknikbranschen kan utvecklas och stödjas för att få en mer framträdande ställning i framtiden.

I detta arbete är det viktigt att ha en bred inriktning på vilken teknik som ska stödjas och fokus bör vara att rikta stödet mot de tekniker som har störst effekt i kampen mot klimatförändringarna. Miljöpartiet anslår därför 50 miljoner kronor om året för detta ändamål.

3.3 Effektiva insatser för att främja miljöteknik

3.3.1 Samordning av miljöteknikinsatser

Den svenska miljöteknikbranschen växer snabbt och har potential att bli en dominerande verksamhetsgren inom svenskt näringsliv. Ökande medvetenhet om miljöproblemen och ökande konkurrens om råvaror kommer att ge avgörande konkurrensfördelar till företag som kan tillhandahålla sina produkter och tjänster med ett minimum av material- och energibehov och annan miljöbelastning. En pådrivande och framsynt miljöpolitik är i sig ett bra stöd till framtida affärs- och exportframgångar, men det krävs också "morötter" för att stimulera företagen och bättre samverkan, samarbete och samordning av statens insatser inom miljöteknikområdet.

Sveriges miljöteknikråd (Swentec) har haft i uppdrag att stärka svenska företags affärsmöjligheter och konkurrenskraft inom miljöteknik, miljöanpassade varor, tillverkningsprocesser och tjänster på den svenska och internationella marknaden.

Swentec har lyckats väl med att stötta miljöteknikutvecklingen. Nu gör dock regeringen en omfattande myndighetsomvandling som innebär att Swentec kommer att omvandlas till en tidsbegränsad delegation under Regeringskansliet. Miljöpartiet anser att tidsbegränsningen är olycklig och att delegationens arbete måste göras långsiktigt. Ett viktigt uppdrag för Swentec är att samordna och därmed effektivisera de insatser som görs av olika statliga institutioner. Det innebär att Swentec också måste ha vissa resurser för att samarbeta och samverka med andra aktörer, inklusive regionala aktörer. Därför tillförs 5 miljoner kronor till delegationen 2009, följt av 10 respektive 15 miljoner kronor de därefter följande åren.

3.3.2 Främja miljödriven näringslivsutveckling

Nutek har i flera år bedrivit ett framgångsrikt arbete med stöd till miljödriven näringslivsutveckling. Det är särskilt viktigt att stödja små och medelstora företag som har ambitioner att arbeta med miljödriven näringslivsutveckling. Regeringen har aviserat att denna aktivitet ska minskas och kanske avvecklas, eller ersättas med något som för närvarande är obekant. Miljöpartiet anser att verksamheten ska utvecklas, och att kärnan i det arbete som pågått hittills kan fortsätta i det nya Tillväxtverket. Vi föreslår därför att 15 miljoner kronor om året anslås till arbete inom Tillväxtverket med att främja miljödriven näringslivsutveckling.

Fel! Okänt namn

3.4 Forska och väx

Forskning och utvecklingsverksamhet har blivit alltmer komplex och är förknippad med såväl stora kostnader som risker. Det innebär att det kan vara svårt för mindre företag att satsa på FoU. Under den förra mandatperioden sjösatte Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet programmet Forska och väx med syfte att stärka och stimulera forskning och utveckling i små och medelstora företag.

Programmet har varit mycket framgångsrikt och Miljöpartiet vill därför utöka programmet med ytterligare 100 miljoner kronor per år. Det nya tillskottet på 100 miljoner kronor ska riktas specifikt mot forskning med miljörelevans inom mindre företag, till exempel för att ta fram ny miljö- och energiteknik. Eftersom ansökningarna till programmet Forska och väx var mer än tio gånger större än de anslagna medlen ger tillskottet en välbehövlig ökning av småföretagens forskningsmöjligheter.

3.5 Det nationella entreprenörskapsprogrammet permanentas

Tillväxtverket (tidigare Nutek) fick 2004 i uppdrag av Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet att under tre år genomföra ett nationellt entreprenörskapsprogram. Målet med entreprenörskapsprogrammet är att öka andelen entreprenöriella individer i samhället och på lång sikt öka antalet företag. Miljöpartiet ser mycket positivt på det nationella entreprenörskapsprogrammet och de projekt som man utvecklar eller stöder, till exempel Kom Tek och Ung Företagsamhet. Programmet har varit mycket uppskattat och innehållit många kreativa och nyskapande arbetssätt som inspirerat unga runtom i samhället. Eftersom den borgerliga regeringen inte förlängt programmet upphör det vid halvårsskiftet 2008. Visserligen ger regeringen Skolverket ett uppdrag att arbeta mer med entreprenörskap, men man tillför inte medel utan pengarna tas från annan verksamhet. Det är också oklart vad Skolverket tar över och inte och vad som försvinner. För att garantera att den positiva verksamheten fortsätter vill Miljöpartiet att entreprenörskapsprogrammet permanentas. Tillväxtverket tillförs för detta ändamål 20 miljoner kronor årligen. På sikt bör verksamheten helt eller delvis överföras till Skolverket.

3.6 Ökat stöd till sociala företag

Varje år startas cirka 500 nya kooperativa företag. Flertalet av dessa har sitt ursprung i offentlig sektor. Det är till exempel brukarägd äldreomsorg, sociala arbetskooperativ och hälso- och sjukvårdskooperativ. Men också hantverkare, revisorer och småföretagare sluter sig samman för att tillgodose sina gemensamma angelägenheter i kooperativ form. På landets 25 kooperativa utvecklingscentrum får nya kooperatörer råd och stöd. Miljöpartiet anser att den

sociala ekonomin där kooperativ och andra sociala företag ingår bör stödjas och anser att stödet till den sociala ekonomin som går genom Tillväxtverket kan höjas med 10 miljoner kronor år 2009 och med 20 miljoner kronor följande år. Stödet bör kunna gå både till kooperativa utvecklingscentrum och till annan stödstruktur för att utveckla sociala företag.

3.7 Riktade mikrokrediter för nystart av företag

För människor med idéer som de vill omsätta i ett nytt företag är det ofta svårt att få ihop det första startkapitalet. Den privata finansieringssektorn kräver hög säkerhet. Kvinnor och personer med invandrabakgrund har ofta svårare att få lån än andra grupper.

Idag finns en möjlighet att söka så kallade mikrolån genom Almi Företagspartner. Lånet är upp till 100 000 kronor. Vi menar att det statliga systemet för utgivning av mikrolån till den som vill utveckla sin företagsidé behöver utökas. Som ett led i en särskild satsning på personer med invandrabakgrund bör staten öka sina medel till de redan befintliga systemen för förmedling av riskkapital.

Mikrokrediterna bör administreras av Almi som komplement till deras befintliga lån. Vi anslår 100 miljoner kronor årligen för denna satsning.

3.8 Regionala resurscentrum för kvinnor

Kvinnor startar i betydligt lägre omfattning än män egna företag. Detta gör att många idéer och företagsmöjligheter aldrig förverkligas vilket är negativt både för de enskilda kvinnorna och för samhället som helhet.

I dag finns 21 regionala resurscentrum för kvinnor som stödjer kvinnors entreprenörskap. De regionala centrum samordnas av Nationellt resurscentrum för kvinnor (NRC) som stöds av Tillväxtverket. Vi vill öka verksamheten hos dessa resurscentrum för att stimulera kvinnor att starta företag och ge fler kvinnor möjlighet att få stöd, råd och hjälp av mer erfarna kvinnliga företagare inför sin företagsstart. Miljöpartiet anser att det är viktigt att dessa centrum arbetar med uppsökande verksamhet. Vi anslår därför 20 miljoner kronor extra 2009 följt av 50 miljoner kronor årligen därefter till Tillväxtverket som överförs till NRC.

3.9 Satsning på egenanställning

Egenanställning innebär att man blir anställd i ett företag som fungerar som arbetsgivare under den tid man har kunder och uppdrag. Den egenanställda ansvarar själv för att arbeta in sin egen lön och utveckla verksamheten medan företaget sköter administration och ekonomihantering mot en avgift.

Tyvärr möts i dag den som vill bli egenanställd av många onödiga hinder. Egenanställda faller ofta utanför ramarna för kollektivavtal vilket gör att nya

Fel! Okänt namn på

avtal behöver slutas mellan egenställningsföretag och fackföreningarna. Reglerna för a-kassan behöver förändras så att egenanställda kan vara kvar i trygghetssystemen. Myndigheternas kunskap om egenanställning behöver förbättras för att regelverk och praxis inte i onödan ska hindra egenanställda att verka.

Vi vill ge Tillväxtverket i uppdrag att vara en samordnande myndighet för egenanställning. I detta uppdrag ingår bland annat informationsspridning, samordning av statliga insatser, bidrag för uppstart av egenställningsföretag och utbildning av myndighetspersonal om egenanställning. För detta ändamål avsätter vi 20 miljoner kronor 2009, 75 miljoner kronor 2010 och 100 miljoner kronor 2011.

Stockholm den 6 oktober 2008

Lage Rahm (mp)

Christopher Ödmann (mp)

Tina Ehn (mp)